

Samenvatting aandachtspunten Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

De gewijzigde Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) geeft meer duidelijkheid over wat wel en niet mag bij de verwerking van persoonsgegevens voor (de toeleiding naar) schuldhulpverlening. Toch blijken er in de praktijk nog veel vragen te zijn. Daarom heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) een handreiking opgesteld met aandachtspunten waar u als gemeente of hulpverlener rekening mee moet houden.

Dit is de samenvatting van deze aandachtspunten. Voor meer informatie, zie: *Handreiking Wet gemeentelijke schuldhulpverlening – Aandachtspunten volgens de AP.*

Algemeen

De Wgs regelt dat mensen met (dreigende) problematische schulden bij gemeenten terecht kunnen voor onder meer advies, schuldbemiddeling of een saneringskrediet. Let op: volgens de Wgs heeft de gemeente een regietaak en moet het gaan om (dreigende) *problematische* schulden.

Doel

Stel als gemeente voorafgaand aan de gegevensverwerking het doel vast. Welke persoonsgegevens u mag verwerken voor schuldhulpverlening, is afhankelijk van het concrete doel dat u daarmee beoogt.

De wetgever heeft de verschillende fasen in de schuldhulpverlening als concrete doelen binnen de schuldhulpverlening geformuleerd. Dat zijn:

- vroegsignalering;
- toegang tot schuldhulpverlening (en besluit daartoe);
- opstellen van het plan van aanpak (en besluit daartoe).

Na deze fasen volgt de daadwerkelijke uitvoering van de hulpverlening.

Let op: de Wgs gaat met deze fasering uit van een zekere chronologie in de schuldhulpverlening. De praktijk is echter weerbarstiger. Houd er rekening mee dat de verschillende fasen binnen de schuldhulpverlening gelijktijdig kunnen lopen. En dat professionals verschillende rollen kunnen innemen. Dat heeft consequenties voor het vast te stellen doel.

Noodzakelijkheid

- De gegevensverwerking moet noodzakelijk zijn voor de in de wet genoemde (bovenstaande) doelen.
- Dat wil zeggen dat u als gemeente of hulpverlener de proportionaliteit en de subsidiariteit van de verwerking moet afwegen.

Informatie aan de betrokken inwoners

- Neem als gemeente de inwoner om wie het gaat direct vanaf het begin mee bij elke stap in het proces. Zodat hij zo veel mogelijk informatie krijgt over de verwerking van zijn persoonsgegevens.

Vroegsignalering

Betalingsachterstanden en sociale incasso

- Vroegsignalering moet gaan over (dreigende) *problematische* schulden. Geringe betaalachterstanden vallen daar niet onder.
- Als schuldeiser en als gemeente mag u alleen wettelijk vastgestelde signalen verwerken over schulden van klanten/inwoners (zie ook 'Pilots en experimenten met vroegsignalen').
- Als schuldeiser moet u eerst een sociale incasso uitvoeren. Leidt die niet tot betaling, dan bent u verplicht een signaal door te geven aan de gemeente.
- Als schuldeiser (verstrekker) en als gemeente (ontvanger) moet u allebei aantonen dat u alleen die persoonsgegevens verwerkt die noodzakelijk (proportioneel) zijn voor vroegsignalering.

Terugkoppeling signaal

- Als gemeente kunt u een terugkoppeling geven aan de signaalgever over de hulp die een inwoner krijgt. Accepteert een inwoner geen hulp, dan mag u daarover dus geen terugkoppeling geven.
- Het uitgangspunt moet zijn dat de terugkoppeling op geaggregeerd niveau plaatsvindt. Blijkt het in de praktijk noodzakelijk om toch gegevens op persoonsniveau te verstrekken? Dan moet u in ieder geval het doel, de grondslag en de noodzaak voor alle partijen vastleggen. En moet u de inwoner daarover informeren.
- Het is belangrijk dat u ook bij deze terugkoppeling op persoonsniveau niet méér gegevens verstrekt dan noodzakelijk.

Pilots en experimenten met vroegsignalen

- De wet biedt de mogelijkheid om bij ministeriële regeling voor maximaal vijf jaar te testen met andere signalen om inwoners met problematische schulden te bereiken. Het is dus niet toegestaan om te experimenteren met andere signalen dan die worden genoemd in de wet of ministeriële regeling.
- Let op: ook pilots moeten onverkort voldoen aan de eisen van de AVG.

Toegang tot schuldhulpverlening

- Als gemeente mag u volgens de Wgs toegang tot schuldhulpverlening weigeren bij recidive of fraude door een inwoner, mits dit in het gemeentelijk plan is vastgesteld.
- Welke gegevens u daarbij mag verwerken, is wettelijk vastgelegd.

- U mag niet meer gegevens opvragen dan noodzakelijk voor dat doel. Stel uzelf bijvoorbeeld de vraag of inzage in fraudedossiers noodzakelijk is voor de besluitvorming.

Plan van aanpak

- Als gemeente stelt u de inkomens- en vermogenspositie en de schulden van de inwoner vast om het plan van aanpak op te stellen. Hiervoor kunt u een aantal gegevens gebruiken die u zelf al heeft vastgelegd in het sociaal domein. En gegevens opvragen bij andere gemeenten en bij overheidsinstanties. In de wet staat welke gegevens u intern en extern mag opvragen.
- Bij informatiedeling binnen het sociaal domein van de eigen gemeente moet u als gemeente en hulpverlener de gegevensverstrekking altijd beperken tot het strikt noodzakelijke. Ook moet u rekening houden met geheimhoudingsverplichtingen. Als hulpverlener mag u bijvoorbeeld geen gegevens over iemands ziektebeeld delen met de schuldhulpverlener.
- U mag als gemeente alleen het feit dat een inwoner schuldhulpverlening ontvangt doorgeven aan gerechtsdeurwaarders, verstrekkers van signalen, schuldeisers, bewindvoerders en kredietverstrekkers. Dus zonder nadere informatie over bijvoorbeeld de inhoud van het plan van aanpak.
- Zorg ervoor dat u de inwoner goed informeert over hoe u aan zijn gegevens komt.

Uitvoering hulpverlening

- Zodra de daadwerkelijke hulpverlening start, is de uitvoerder van de hulpverlening verantwoordelijk voor de gegevensverwerking.
- Deze hulp vindt plaats in de privaatrechtelijke sfeer, waarbij de cliënt en de hulpverlener een overeenkomst sluiten. De gegevensverwerking vindt daardoor niet plaats op grond van een publiekrechtelijke taak, maar op basis van een overeenkomst (artikel 6 lid 1, onder b, AVG).
- Is de uitvoerder, bijvoorbeeld een persoon binnen een wijkteam, dezelfde persoon als degene die betrokken is geweest bij de toeleidingsfase? Dan is het van belang dat de dossiers van elkaar gescheiden blijven.

Overige aandachtspunten

Los van de aandachtspunten die hiervoor per fase van schuldhulpverlening aan de orde zijn gekomen, zijn er nog andere aandachtspunten. Deze overstijgen de individuele fases van de schuldhulpverlening.

Geen integrale, domeinoverstijgende gegevensverwerking

- De Wgs biedt geen mogelijkheid voor domeinoverstijgende (integrale) gegevensverwerking in het sociaal domein in den brede. De Wgs faciliteert geen verwerkingen van persoonsgegevens voor doeleinden die het domein van de Wgs overstijgen.
- Gegevens uit andere sociale domeinen mag u als gemeente alleen verwerken als dat noodzakelijk is voor het vaststellen van een plan van aanpak voor schuldhulpverlening.

- U mag als gemeente dus bijvoorbeeld geen integrale intake doen bij inwoners die, naast schuldenproblematiek, ook andere problemen/hulpvragen hebben.

Uitbesteding/mandatering

- Als gemeente mag u volgens de Wgs taken uitbesteden of mandateren. Bijvoorbeeld aan wijkteams of vrijwilligersorganisaties.
- Stel vooraf vast welke verschillende partijen betrokken zijn bij het hele traject van schuldhulpverlening en welke partij voor welke gegevensverwerking verantwoordelijk is.
- Regel dit juridisch goed. Denk aan het sluiten van verwerkersovereenkomsten. Let op: het college van B&W blijft verantwoordelijk, ook als u taken uitbesteedt.

DPIA

- Voer als gemeente – of andere betrokken partij in het schuldhulpverleningsproces – een data protection impact assessment (DPIA) uit voordat u gegevens verwerkt voor schuldhulpverlening. Vaak is dat verplicht. Let op: dit geldt ook voor pilots!

Beroepsgeheimen

- In het sociaal domein zijn verschillende professionals werkzaam, die zijn gebonden aan verschillende geheimhoudingsplichten.
- Stel daarom vast welke professionals (beroep en hoedanigheid) in welke fase van de schuldhulpverlening (toeleiding naar of uitvoering van hulpverlening) taken uitvoeren. En of zij dit doen namens de gemeente of in de rol van hulpverlener.
- Breng vervolgens in kaart welke geheimhoudingsplicht geldt voor welke professional. Zodat voor alle professionals duidelijk is of zij gegevens mogen delen.
- Als een professional is gebonden aan het medisch beroepsgeheim, dan is er toestemming van de betrokkene nodig voor het delen van deze informatie. Of moet hij afwegen of er sprake is van een conflict van plichten. Let op: dit geldt ook voor het delen van het gegeven *dat* iemand onder medische behandeling van een hulpverlener staat.

Verwerking van BSN

- Gemandateerde schuldhulpverleners mogen het BSN gebruiken voor de uitvoering van de Wgs.
- Overige private partijen mogen alleen het BSN verwerken als zij daarvoor een (andere) wettelijke grondslag hebben.
- Verstrek als gemeente het BSN dus niet standaard mee.

Bewaartermijnen

- De Wgs en het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening noemen geen concrete bewaartermijnen. Bepaal daarom als gemeente – of andere betrokken partij in het schuldhulpverleningsproces – aan de hand van het noodzakelijkheids criterium en het doel hoe lang u de persoonsgegevens mag/moet bewaren.